

V Bruselu dne 28.6.2023
SWD(2023) 230 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady

o rámci pro přístup k finančním údajům a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 1095/2010 a (EU) 2022/2554

{COM(2023) 360 final} - {SEC(2023) 255 final} - {SWD(2023) 224 final}

Potřeba opatření

Ve finančním sektoru i mimo něj se projevuje technologický trend, který směřuje k většímu využívání dat a jejich sdílení. V souladu se strategií v oblasti digitálních financí zveřejněnou v roce 2020 je podpora financí založených na datech rovněž jedním z hlavních bodů programu Komise. Ekonomika založená na datech, jejíž hybnou silou je produkce a využívání dat, má značný růstový potenciál. Z různých odvětví v EU jsou největším uživatelem dat finanční služby, které mají široké vazby na další odvětví. Uvolnění dalšího inovačního potenciálu v tomto odvětví je proto klíčové pro úspěch širší strategie Komise pro data.

Navzdory významnému potenciálu brání mnoha inovacím skutečnost, že kromě platebních účtů, na které se vztahuje revidovaná směrnice o platebních službách, nemají zákazníci finančních služeb nad svými údaji účinnou kontrolu. To jim znesnadňuje sdílení údajů s jinými poskytovateli, kteří by je mohli využít k poskytování finančních a informačních služeb založených na datech zákazníkům. To má řadu důvodů: Za prvé, zákazníci nemají důvěru, a proto se zdráhají své údaje sdílet. Za druhé, i když by zákazníci chtěli své údaje sdílet, je to v praxi obtížné, zejména kvůli nejasné právní situaci v oblasti přístupu uživatelů údajů k těmto údajům. Za třetí, zákaznické údaje a datová rozhraní ve finančním sektoru nad rámec platebních účtů jsou zřídka kdy přístupné, a pokud ano, nejsou většinou standardizované, čímž je zpracování údajů nákladnější. A konečně, vlastníci údajů nejsou motivováni k vývoji vysoce kvalitních rozhraní, která by splňovala provozní obchodní požadavky uživatelů údajů.

V důsledku toho je pro nové účastníky trhu a menší poskytovatele inovativních služeb obtížnější nabízet produkty a služby šité na míru, které by lépe vyhovovaly specifickým potřebám zákazníků, zatímco spotřebitelé nemají k těmto inovativním službám přístup a v důsledku omezené konkurence budou za služby platit vyšší poplatky. Stávající překážky navíc brání podnikům, zejména malým a středním podnikům, ve využívání lepších, pohodlnějších a automatizovaných finančních služeb. Tyto překážky také udržují neoptimální zkušenosti zákazníků s finančními institucemi, protože zpomalují jejich digitální transformaci, a uživatelům údajů třetích stran přinášejí ztrátu obchodních příležitostí. Pro ekonomiku jako celek to znamená pomalé zavádění obchodních modelů založených na datech, což vede k nižším soukromým investicím, nižšímu využívání inovativních služeb a celkovému nedostatku důvěry ve sdílení údajů.

Tyto problémy jsou společné všem členským státům EU, a protože držitelé a potenciální uživatelé finančních údajů na vnitřním trhu finančních služeb často působí v několika členských státech, je nepravděpodobné, že by tyto problémy mohly vyřešit členské státy samy. Současný právní rámec EU navíc výše uvedené problémy dostatečně neřeší. Ačkoli EU přijala v rámci evropské strategie pro data několik právních předpisů, které se vztahují na všechna odvětví hospodářství, je třeba tyto předpisy doplnit na odvětvové úrovni, aby bylo dosaženo jejich plného účinku. Nová odvětvová pravidla v oblasti finančních služeb v EU jsou potřebná k tomu, aby umožnila škálovatelné a efektivnější obchodní modely, které mohou plně využívat výhod jednotného trhu EU, s cílem poskytnout zákazníkům – ať už spotřebitelům, nebo podnikům – větší kontrolu nad tím, jak jsou jejich finanční údaje zpřístupňovány a využívány.

Možnosti politiky

Během přípravy tohoto posouzení dopadů se naskytly různé možnosti politiky. Ve zvažovaných možnostech byla rovněž zohledněna činnost expertní skupiny Komise pro evropský finanční datový prostor a zpětná vazba od zúčastněných stran získaná během veřejných a cílených konzultací týkajících se otevřených financí. Analyzované možnosti politiky jsou seskupeny podle specifických cílů, které byly formulovány v reakci na zjištěné příčiny problémů, a to takto: A) zvýšit důvěru zákazníků ve sdílení údajů ve finančním sektoru; B) stanovit povinnost držitelů údajů sdílet zákaznické údaje s uživateli údajů; C) podporovat standardizaci zákaznických údajů a rozhraní a D) podporovat vytvoření vysoce kvalitních rozhraní pro sdílení zákaznických údajů.

Jednotlivé možnosti byly analyzovány s ohledem na jejich účinnost při dosahování konkrétních cílů, jejich efektivitu z hlediska souvisejících nákladů a jejich soulad se stávajícím regulačním rámcem EU v oblasti sdílení údajů.

Dopady upřednostňované možnosti

Na základě důkladné analýzy byl jako nejvýhodnější shledán následující soubor možností politiky:

- požadovat, aby účastníci trhu poskytovali zákazníkům přehledy o povoleních v rámci otevřených financí, stanovit pravidla způsobilosti pro přístup k zákaznickým údajům a zmocnit evropské orgány dohledu k vydávání pokynů týkajících se rozsahu použití osobních údajů (možnost A.3),
- stanovit, aby uživatelé údajů měli přístup k vybraným souborům zákaznických údajů v celém finančním sektoru (možnost B.2),
- požadovat, aby účastníci trhu v rámci systémů sdílení finančních údajů vypracovali společné normy pro zákaznické údaje a rozhraní týkající se údajů, které by podléhaly povinnému přístupu, podle specifického cíle B (možnost C.1),
- požadovat, aby držitelé údajů zavedli za úhradu aplikační programovací rozhraní (API), která by implementovala společné normy pro zákaznické údaje a rozhraní vyvinuté v rámci systémů sdílení finančních údajů podle cíle C, a požadovat, aby se členové systému dohodli na smluvní odpovědnosti (možnost D.3).

Politika otevřených financí by měla pozitivní dopad na společnost a životní prostředí, jakož i na základní práva a malé a střední podniky. Zákazníci, kteří by byli ochotni sdílet své údaje, by mohli využívat nové produkty a služby, které by zlepšily jejich ekonomické výsledky. Zároveň by pečlivě vymezený rozsah této iniciativy vyloučil soubory údajů s nejvyšším rizikem úplného finančního vyloučení zranitelných spotřebitelů. Kromě toho by přehledy o povoleních v rámci otevřených financí v kombinaci s pravidly způsobilosti a vymezením rozsahu použití osobních údajů chránily zákazníky před dalšími možnými negativními dopady na ochranu údajů a práva na soukromí.

V případě osobních údajů by zákaznické údaje byly sdíleny pouze na žádost zákazníka a v souladu s obecným nařízením EU o ochraně osobních údajů (GDPR), čímž by se zvýšila celková důvěra zákazníků ve sdílení údajů. Držitelé údajů by byli povinni poskytovat přístup

k souborům zákaznických údajů z celého finančního sektoru, které mají pro uživatele údajů vysokou přidanou hodnotu a pro zákazníky představují nízké riziko z hlediska finančního vyloučení. To by umožnilo větší konkurenci, lepší přístup k finančním službám a lepší zákaznickou zkušenost díky automatizaci. Požadavek, aby účastníci trhu dodržovali systém pro vývoj společných norem pro údaje a rozhraní, se dotkne jak držitelů údajů, tak uživatelů údajů a zákazníků a usnadní přímé propojení mezi držiteli a uživateli údajů, čímž se sníží náklady na přístup k údajům a jejich zpracování.

Právo držitelů údajů požadovat za poskytování standardizovaných technických rozhraní přiměřenou odměnu by tyto držitele jasně motivovalo k nezbytným investicím do kvalitních rozhraní a urychlilo by jejich přijetí v odvětví. Ačkoli držitelé údajů budou muset do technických rozhraní investovat, náklady na jejich zřízení se postupem času přenesou na uživatele údajů. Omezením výše této odměny v souladu s ustanoveními návrhu aktu o datech, která ji v případě uživatelů údajů, kteří jsou malými a středními podniky, omezují na úroveň nákladů, je kontrolováno riziko nežádoucích dopadů na hospodářskou soutěž.

Malé a střední podniky, které mohou být buď uživateli údajů, nebo zákazníky, by z rámce otevřených financí měly prospěch v obou těchto ohledech. V roli zákazníků by se posílila jejich bezpečnost a důvěra ve výměnu údajů a měly by přístup k inovativnějším službám, což by mohlo snížit jejich náklady a přispět k jejich konkurenceschopnosti. V roli uživatelů údajů by malé a střední podniky nesly náklady na poskytování přehledů o povoleních v rámci otevřených financí a na licence pro přístup k zákaznickým údajům, přičemž inovativní služby by mohly zvýšit jejich efektivitu a standardizace údajů by jim otevřela nové obchodní příležitosti. Očekává se, že tato iniciativa usnadní vstup na trh inovativním začínajícím podnikům, které nabízejí nové typy služeb zahrnující nové obchodní modely.

Dopad iniciativy bude sledován od jejího vstupu v platnost, hodnocení by však mělo být provedeno nejdříve tři roky po jejím provedení. Výsledky tak budou založeny na dostatečně dlouhém období pozorování.